

Bölüm 15

Sıvı Elektrolit Dengesizliklerinde Bakım Uygulamaları

Ayşegül KAHRAMAN¹
Tuğba KARAN²

Giriş

Sağlığın sürdürülmesi ve hastalıkların tedavisinde sıvı-elektrolit dengesinin sağlanmasının yaşamsal önemi vardır. Sıvı elektrolit dengesini akut ve kronik hastalıkların yanı sıra tedavi amaçlı uygulanan beslenme, diüretik ve glukokortikoid vb ilaçlar da bozabilir. Bu dengesizlikler ciddi olduğunda ölüme yol açabilir. Bu nedenle klinikte sıvı elektrolit dengesi sürecinin anlaşılması, risk altında olan hastaların saptanması, dengesizliklerin erken bulgu ve belirtilerinin tanımlanması, gerekli uygulamalarla birlikte sonuçlarının değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

1. Vücuttaki Sıvı Dağılımı ve Miktarı

Yetişkin bir kişinin vücut ağırlığının yaklaşık %60'ı sudur (42 lt). Vücuttaki su oranı yaş, cinsiyet ve vücut yapısına göre değişkenlik gösterir. Genel kural olarak yaşlı kişilere göre gençlerde, kadınlara göre erkeklerde daha fazla

¹ PhD, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi aysegul.kahraman@adu.edu.tr

² Öğretim görevlisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, tugba.karan@adu.edu.tr

KAYNAKLAR

1. Gökdoğan F. Sıvı-elektrolit dengesi ve ilişkili bozukluklar. Eti Aslan F, Olgun N (ed.) *Fizyopatoloji* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2017. p.137-164.
2. Enç N. *İç Hastalıkları Hemşireliği*. (Genişletilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2020.
3. Akdemir N, Tel Aydın H. Sıvı-elektrolit dengesi-dengesizlikleri ve hemşirelik bakımı. Akdemir N (ed.) *İç Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2020. p.131-156
4. Kaymakçı Ş. Sıvı elektrolit dengesi ve bozuklukları. Karadakovan A, Eti Aslan F (ed.) *Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım* içinde. Ankara: Akademisyen Kitabevi; 2020. p.149-166.
5. Öter Ş. Vücut sıvı bölmeleri: hücre dışı ve içi sıvılar; ödem. Çağlayan Yeğen B (ed.) *Guyton and Hall Tıbbi Fizyoloji* içinde. İstanbul: Güneş Tıp Kitabevleri; 2017. p.305-321
6. Workman ML. (2016). Assesment and care of patients with fluid and electrolyt imbalance. In: Ignatavicius DD, Workman ML (ed.) *Medical-Surgical Nursing E Book: Patient-Centered Collaborative Care*. Amsterdam: Elsevier Inc; 2016. p.148-173
7. Story L. *Patofizyoloji*. Ovayolu N, Ovayolu Ö (çev. ed.) Adana: Çukurova Nobel Tıp Kitabevi. 2016.
8. Spasovski G, Vanholder R, Allolio B, et al. Clinical practice guideline on diagnosis and treatment of hyponatremia. *Nephrology Dialysis Transplantation*. 2014; 29(Suppl 2): 1-39. Doi: 10.1093/ndt/gfu040.
9. Yıldız G, Kayataş M, Candan F. Hiponatremi; güncel tanı ve tedavisi. *Türk Nefroloji Diyaliz ve Transplantasyon Dergisi*. 2011; 20(2): 115-131. Doi: 10.5262/tndt.2011.1002.02.
10. Karahan İ, Alp Ç, Çifçi A. Güncel kılavuzlar ışığında hiponatremi yönetimi. *Orta Doğu Tıp Dergisi*. 2018; 10(1): 68-72. Doi: 10.21601/ortadogutipdergisi.328101.
11. Muhsin SA, Mount DB. Diagnosis and treatment of hypernatremia. *Best Practice & Research Clinical Endocrinology & Metabolism*. 2016; 30(2): 189-203. Doi: 10.1016/j.beem.2016.02.014
12. Eren Z. Sodyum dengesi bozuklukları: Hiponatremi-hipernatremi. *Yoğun Bakım Dergisi*. 2018; 12(1): 18-30.
13. Eliaçık E, Yıldırım T, Şahin U, et al. Potassium abnormalities in current clinical practice: frequency, causes, severity and management. *Medical Principle and Practice*. 2015; 24(3): 271-275. Doi: 10.1159/000376580.
14. Dentlinger N, Ramdin N. *Dahili ve Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği*. Çelik S, Usta Yeşilbakan Ö (çev. ed.) İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık; 2020.
15. Viera AJ, Wouk N. Potassium Disorders: Hypokalemia and hyperkalemia. *American Family Physician*. 2015; 92(6):487-495.
16. Sarı A, Akın A. Potasyum dengesi ve yönetimi. Mustafa Bayar MK (ed.) *Yoğun Bakım Ünitesinde Sıvı ve Elektrolit Dengesi* içinde. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021. p.50-62.
17. Tinawi M. Disorders of calcium metabolism: Hypocalcemia and hypercalcemia. *Cureus*. 2021; 13(1): e12420. Doi: 10.7759/cureus.12420.

18. Yıldız SY, Özyıldız M, Subaşı Ö, et al. Tiroidektomi sonrası hipokalsemi gelişiminde paratiroid hormon ve diğer faktörlerin etkisi. *Kocaeli Tıp Dergisi*. 2017; 6(1): 34-39.
19. Hancı V, Özbilgin Ş. Kalsiyum dengesi bozuklukları: Hipokalsemi-hiperkalsemi. *Yoğun Bakım Dergisi*. 2018; 12(1): 43-58.
20. Öztaş A, Turan G. Kalsiyum-fosfat dengesi ve yönetimi. Bayar MK (ed.) *Yoğun Bakım Ünitesinde Sıvı ve Elektrolit Dengesi* içinde. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021. p.77-87
21. Korkut S, Polat Ö, Kazancı MH. Hypercalcemia in the emergency department: prevalence, etiology and mortality rate. *Med J Bakırköy*. 2020; 16(2): 143-147. Doi: 10.5222/BMJ.2020.14633.
22. Şahin Ö, Özçiftçi Y, Kurt İ. (2021). Magnezyum dengesi ve yönetimi. Bayar MK (ed.) *Yoğun Bakım Ünitesinde Sıvı ve Elektrolit Dengesi* içinde. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2021. p. 88-94.
23. Pham PC, Pham PA, Pham SV, et al. Hypomagnesemia: a clinical perspective. *International Journal of Nephrology and Renovascular Disease*. 2014; 7: 219-230. Doi: 10.2147/IJNRD.S42054.
24. Aksoy Ö, Haspolat YK. Magnezyum metabolizması ve hipermagnezemi. Haspolat YK (ed.) *Çocuklarda ve Ergenlerde Endokrin Aciller* içinde. Ankara: Orient Yayınları; 2019. p.295-310.